

Hble. Consellera Sra. Laura Vilagrà Pons
Consellera de la Presidència

Benvolguda Consellera,

El Departament de la Presidència està tramitant l'Avantprojecte de Llei de l'Estatut dels Municipis Rurals, actualment sotmès a informació pública. Us fem arribar diverses observacions referides al text.

En primer lloc, cal manifestar que una nova Llei referida exclusivament als municipis rurals és una oportunitat de legislar de manera específica àmbits difícils de classificar i sovint perjudicats, oblidats o incompresos per normatives de caràcter general o sectorial.

Les nostres al·legacions constitueixen essencialment observacions de caràcter tècnic i reflexions sobre algunes previsions de la norma que, al nostre entendre, no resulten suficientment clares, i es formulen amb la voluntat de prestar servei a la millora del text i a l'objecte que ha de regular.

*L'avantprojecte de Llei de l'estatut dels municipis rurals defineix **Municipi rural**, com aquell **municipi la població del qual és inferior a 2.000 habitants i que pertany a una comarca rural. També tenen aquesta consideració els municipis de menys de 2.000 habitants que pertanyen a una comarca limítrof, descrita al punt b) d'aquest article, i que reuneixen una d'aquestes dues condicions: tenen una densitat menor o igual als 90 hab./km² o una taxa de creixement de la població negativa en els darrers 10 anys.***

Alhora, defineix Comarca rural, com aquella comarca en què un mínim del 15% de la seva població viu en municipis amb una densitat de població inferior a 150 h/km². En el cas que una comarca rural tingui una densitat de població de fins 90h/km², s'entendrà que té un elevat grau de ruralitat.

Des de l'Ajuntament del Pont de Suert i en la mateixa línia que l'aportació que va fer l'Associació Catalana de Municipis en el procés participatiu de l'Estatut dels municipis rurals pensem que "s'ha de poder debatre quins indicadors permeten una discriminació positiva d'aquells municipis que sovint només se'ls valora per indicadors quantitatius com el número d'habitants. Cal incorporar indicadors que garanteixin la igualtat d'oportunitats de totes les persones visquin on visquin, per assolir l'equitat territorial i social i evitar una Catalunya a dues velocitats."

El llindar de 2.000 habitants com a únic indicador excloent per a definir un municipi com a rural, no és suficient. S'han d'objectivar millor els indicadors que han de definir un municipi com a rural, amb valors de referència i ponderació de la seva importància. Proposem que es constitueixi un grup d'experts independents i que s'arribi a un consens abans que les mesures que preveu l'avantprojecte afecti després a qualsevol tramitació legislativa que s'impulsi i que afecti als municipis rurals . Per tant, l'al·legació principal és sobre la pròpia definició de municipi rural, entenem que no es pot fer amb l'únic paràmetre de la població (-2.000 hab.), perquè en aquest cas estariem parlant d'un Estatut de municipis amb menor població, no de municipis rurals.

El Pont de Suert és un municipi de l'Alta Ribagorça, comarca classificada segons l'avantprojecte de llei de "comarca amb un elevat grau de ruralitat", perquè té una densitat de població inferior a 90 habitants/km², exactament 9,24 hab/km²; però és que la densitat de població del municipi del Pont de Suert és de 15,8 hab/km² (Idescat 2022), amb una extensió de 148,14 km², una població total del municipi de 2.336 habitants, però amb una dada molt significativa que l'avantprojecte de llei no té en compte, que és el nombre d'entitats singulars de població (nuclis agregats), amb un total de 26 nuclis de població agregats (excloent el Pont de Suert que és el més gran) que van de 0 (deshabitat) a 67 persones (el més habitat).

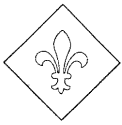
Aquesta és una singularitat que pensem que s'ha de contemplar com un dels indicadors a l'hora de definir la ruralitat, que és la realitat d'alguns municipis que agrupen diversos nuclis de població, independents quant a denominació i identificació pròpia dels seus habitants, però inclosos en un mateix municipi, en un únic terme municipal. I aquesta singularitat, que és resultat d'un procés d'agregació portat a terme fa més de 60 anys, suposarà la impossibilitat dels seus habitants de beneficiar-se directament dels avantatges que preveu la llei. En canvi, sí se'ls considerarà d'un municipi rural als habitants de nuclis que provenen d'un desenvolupament urbanístic recent (per exemple, el nucli del Pla de l'Ermita, pertanyent al municipi de la Vall de Boí, que va sorgir als anys 90 quan es va crear l'estació d'esquí).

Com es pot explicar a un/a ciutadà/ana que viu en una comarca d'alt grau de ruralitat, en un poble de 30 habitants (però agregat a un municipi que en té 2.336 perquè és la suma d'habitants de 27 nuclis), amb una densitat de població de 15,8 hab/km², que no se'l considera habitant d'un municipi rural ?

La legislació catalana dels anys 90 ja preveia un tractament especial per als municipis rurals amb nuclis agregats *com a aquells municipis que en el seu territori tinguin incorporats, a l'empara d'una disposició legal de fusió o agregació, nuclis de població que en els últims quaranta anys hagin estat municipis i que als efectes d'aquest Decret es denominen nuclis agregats i que no provinguin d'un desenvolupament urbanístic posterior al 1960* * DECRET 192/1995, de 27 de juny, d'aprovació de les determinacions del programa específic d'ajut econòmic als municipis amb nuclis agregats, any 1995, a integrar en el Pla únic d'obres i serveis de Catalunya.

Per aquest motiu proposem considerar també municipi rural aquell que *"tot i superar el llindar dels 2.000 habitants, té una estructura disseminada de la població en petits nuclis, o que limita al seu voltant amb comarques definides com a rurals i que defineixen un caràcter marcat de ruralitat malgrat el nombre d'habitants"*

A més, el creixement intercensal de la població del Pont de Suert segons dades Idescat 2021 ha estat de -6,43 (creixement total mitjana anual, taxa per cada 1000 habitants), de -4,31 (creixement natural) i - 2,11 (creixement migratori). I la població amb més de 65 anys representa més del 20% de la població total.

Però no només el pes demogràfic (habitants, densitat de població, taxa de creixement i envelliment) determina la ruralitat d'un municipi. El medi físic, i particularment l'ocupació del territori i els usos del sòl també són indicadors a tenir en compte. En un municipi rural el sòl està ocupat per grans extensions de camps de conreu, pastures, boscos i espais naturals. I l'ús que se'n fa és agrícola, ramader i forestal. En el cas del municipi del Pont de Suert més del 95% de la seva superfície (14.814 ha) està ocupada per terres de conreu, pastures permanents, i superfície arbustiva i arbòria. El tipus de cobertura del sòl és un factor important de diferenciació territorial. Segons les dades de l'Estadística de Superfícies 2022 (DACC), el Pont de Suert compta amb 491 ha de terres de conreu, 6.134 ha de prats i pastures, 7.613 ha de superfície forestal, 202 ha de superfície no agrícola (vials, zona urbana, edificacions), 232 ha de superfícies cobertes d'aigua i 169 ha de superfície improductiva. La creació d'un índex específic que relacioni la superfície dels usos del sòl afins a la ruralitat amb el nombre d'habitants seria una forma quantitativa per definir municipi rural.

Un altre indicador a valorar és la distància a grans centres de serveis en temps; el nucli urbà de més de 10.000 habitants més proper al Pont de Suert és Lleida , que es troba a una distància de 125 km (1 hora i 35 minuts); i la distància a Barcelona és de 276 km (3 hores i 11 minuts). L'accessibilitat és rellevant a l'hora de definir un municipi rural.

La metodologia emprada per la OCDE per a classificar zones rurals analitza justament aquests indicadors que planteja la present al·legació. I són múltiples els estudis sobre delimitació de zones rurals que avalen que, encara que els aspectes demogràfics són essencials per definir la ruralitat, no són suficients per captar la heterogeneïtat existent a escala territorial; han de ser complementats amb altres indicadors. Requereix doncs un treball d'obtenció de dades desagregades i d'anàlisi exhaustiu de cada indicador, establint valors de referència i grau de rellevància.

Si consultem la classificació de municipi rural en les dos lleis vigents a Espanya actualment, observem una elaboració de la classificació de l'àmbit d'aplicació a partir de diferents paràmetres:

- *Ley 13/2023, de 30 de marzo, de dinamización del medio rural de Aragón, Artículo 21. Instrumentos de valoración y clasificación. Para la definición, valoración y clasificación de los asentamientos y municipios rurales se utilizarán los siguientes instrumentos establecidos en la normativa aragonesa de ordenación del territorio:*

a) La estructura del sistema de asentamientos de Aragón.

b) El Índice Sintético de Desarrollo Territorial (ISDT) que expresa numéricamente el desarrollo territorial de los asentamientos y municipios de Aragón en relación a un valor medio que se establece en 100 puntos.

c) El Índice de Funcionalidad que explica el grado de influencia de un municipio sobre el resto del territorio a partir de un conjunto de características representativas de las funciones de carácter supramunicipal

que se ejercen desde el mismo, siendo ponderadas según la importancia o alcance de las mismas.

- *Ley 4/2004, de 18 de mayo, de la Explotación Agraria y del Desarrollo Rural en Castilla-La Mancha. Artículo 10. Criterios para la categorización del medio rural.*
 1. *La categorización del medio rural de Castilla-La Mancha requiere del establecimiento de una zonificación del mismo, para lo que se tendrán en cuenta criterios demográficos, de actividad económica, de usos del suelo y de accesibilidad en relación al medio urbano.*
 2. *Como criterios demográficos se utilizarán el tamaño de la población de los municipios y de núcleos de población que integran las zonas, la densidad de las mismas, la evolución de su población y su envejecimiento.*
 3. *Como criterios de actividad económica se utilizará el empleo en los diferentes sectores de la actividad económica de la población de las zonas.*
 4. *Como criterios de uso del suelo se utilizará la cobertura de suelo artificial, agrícola y forestal de las zonas.*
 5. *Como criterio de aislamiento geográfico y accesibilidad, se utilizarán el tiempo medio de acceso, en automóvil por carretera, desde los núcleos de población de los municipios de las zonas al núcleo urbano más próximo de la provincia de más de 30.000 habitantes.*
 6. *Por Acuerdo de Consejo de Gobierno se establecerán los indicadores estadísticos a utilizar para cada uno de los criterios establecidos.*

Artículo 11. Tipología de las zonas rurales.

1. *Las zonas que integran el medio rural de Castilla-La Mancha, se clasificarán en alguna de las siguientes categorías: zonas escasamente pobladas, zonas en riesgo de despoblación, zonas rurales intermedias, y zonas rurales periurbanas.*
2. *De modo excepcional podrán incluirse en las categorías descritas en el párrafo anterior municipios o núcleos de población que, sin reunir alguno de los requisitos previstos en los artículos siguientes, así lo requieran en atención a su homogeneidad, funcionalidad o contigüidad.*

Artículo 12. Zonas escasamente pobladas.

1. *Como zonas escasamente pobladas se clasificarán aquellas agrupaciones de municipios o núcleos de población integradas mayoritariamente por*

municipios de pequeño tamaño, con una densidad conjunta de población de menos de 12,5 habitantes por km², altas tasas de envejecimiento y pérdidas intensas de población, con un importante aislamiento geográfico con respecto a municipios de más de 30.000 habitantes, un alto porcentaje de suelo de uso forestal, y una elevada significación de la actividad agraria.

2. En consideración al grado de despoblación, se establecen las siguientes categorías de zonas escasamente pobladas:

a) Zonas de intensa despoblación: Aquellas agrupaciones de municipios con densidad superior a 8 habitantes por km².

b) Zonas de extrema despoblación: Aquellas agrupaciones de municipios con densidad de población menor de 8 habitantes por km².

Artículo 13. Zonas en riesgo de despoblación.

Se clasificarán como zonas en riesgo de despoblación aquellas agrupaciones de municipios o núcleos de población con densidad de población menor de 20 habitantes por km², pero mayor de 12,5 habitantes por km², altas tasas de envejecimiento y una evolución negativa de su población, con una accesibilidad media o baja con respecto a municipios de más de 30.000 habitantes, con elevada significación del empleo agrario, con más del 75 % de su población residiendo en municipios menores de 2.000 habitantes, con usos del suelo tanto agrícolas como forestales.

Artículo 14. Zonas rurales intermedias.

1. Como zonas intermedias serán clasificadas aquellas agrupaciones de municipios o núcleos de población, con una densidad de población superior a 20 habitantes por km² e inferior a 50 habitantes por km², fuera del ámbito directo de influencia de las áreas urbanas y una accesibilidad media a los mismos, con una densidad de población en torno a la media regional, población estable o en ascenso y con más del 75 % de su población residiendo en municipios de más de 2.000 habitantes.

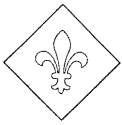
2. En consideración a la actividad económica, se establecen las siguientes categorías de zonas intermedias:

a) Con predominio de la actividad agrícola.

b) Con actividad económica diversificada.

Artículo 15. Zonas rurales periurbanas.

Como zonas periurbanas serán clasificadas aquellas agrupaciones de municipios o núcleos de población, con una densidad de población superior a 50 habitantes por km² y una tendencia creciente de la población, con unatasa de envejecimiento por debajo de la media regional, que por su proximidad a

Ajuntament del Pont de Suert
Alta Ribagorça

las áreas urbanas, mantienen una intensa relación y comunicación con las mismas, con desplazamientos diarios por motivo de trabajo, estando la actividad laboral de su población relacionada, casi en su totalidad, con los sectores de actividad secundarios y terciarios.

Per tot l'exposat, demanem l'elaboració d'un conjunt més ampli de criteris de classificació dels municipis rurals i de l'establiment de tipologies, afectant especialment els articles 3 i 4 de l'Avantprojecte. Entenem que la definició actual contravé el propi Mecanisme Rural de Garantia enunciat al Títol II en la mesura que no defineix adequadament l'àmbit d'aplicació de la Llei.

Ben cordialment,

Iolanda Ferran i Closa

Alcaldessa del Pont de Suert

El Pont de Suert, 15 de gener de 2024